

Průvodka

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0802
Název projektu	Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo a název šablony klíčové aktivity	III/2 - Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Příjemce podpory	Gymnázium, Jevíčko, A. K. Vitáka 452

Název DUMu	<i>Procvičování literárních druhů a žánrů</i>
Název dokumentu	VY_32_INOVACE_03_09
Pořadí DUMu v sadě	9
Vedoucí skupiny/sady	<i>Jana Sedláčková</i>
Datum vytvoření	<i>02. 04. 2013</i>
Jméno autora	<i>Tereza Zahradníková</i>
E-mail autora	<i>zahradnikova@gymjev.cz</i>
Ročník studia	<i>1. ročník</i>
Předmět nebo tematická oblast	<i>Český jazyk a literatura</i>
Výstižný popis způsobu využití materiálu ve výuce	Materiál slouží k opakování literárních druhů a žánrů prostřednictvím různých cvičení. Formou soutěže dvou družstev žáci zodpovídají otázky a plní úkoly. Inovace: mezipředmětové vztahy, využití ICT

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

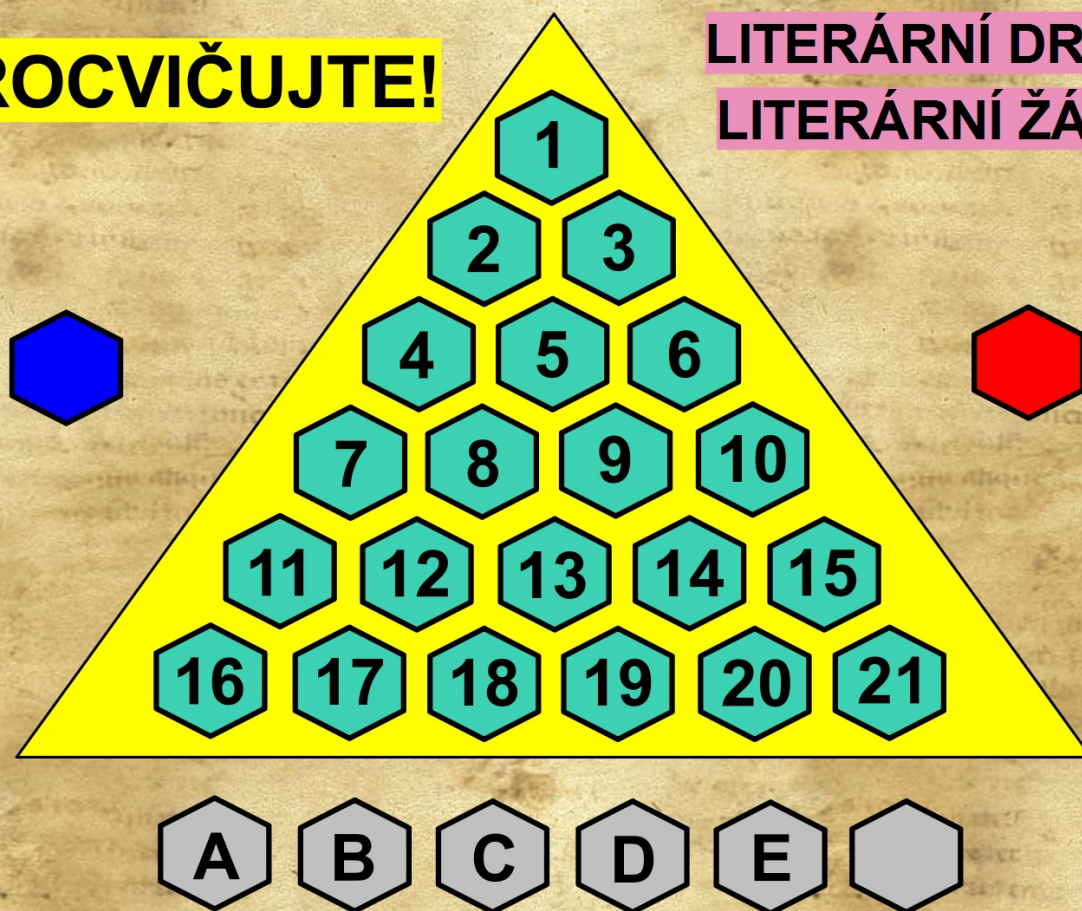
INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

reg. č.: **CZ.1.07/1.5.00/34.0802**

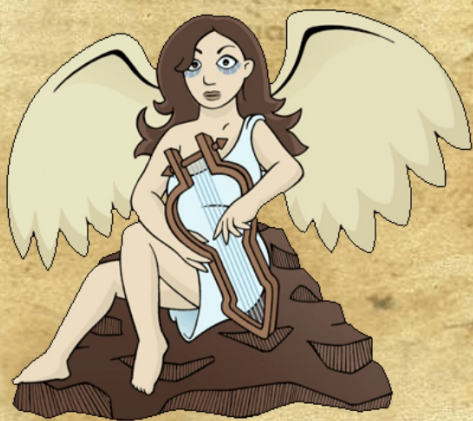
PROCVIČUJTE!

LITERÁRNÍ DRUHY
LITERÁRNÍ ŽÁNRY

1

Vysvětlete rozdíl mezi lyrikou a epikou:

2

Charakterizujte drama:

3

Jak jdou po sobě části klasického dramatu? Co se v nich odehrává?

KOLIZE

KATASTROFA

EXPOZICE

KRIZE

PERIPETIE

4

K jakému literárnímu druhu patří
následující žánry?

LYRIKA

EPIKA

DRAMA

Legenda

Fraška

Romance

Balada

Hymnus

Píseň

Komedie

Žalm

Novela

Poema

Pohádka

Officium

5

O jaký literární žánr se jedná?

- 1) Báseň vyjadřující smutek
- 2) Krátký alegorický příběh, v němž zvířata jednají jako lidé
- 3) Pojednává o životě světce
- 4) Příběhy o vzniku světa, o přírodních jevech
- 5) Chronologický záznam historických událostí
- 6) Oslavná báseň většího rozsahu
- 7) Hra s vážným dějem
- 8) Skladba s pochmurným dějem a tragickým závěrem

6

Stručně charakterizujte následující literární žánry:

Píseň

Poema

Epigram

Povídka

7

K jakým žánrům ústní lidové slovesnosti patří následující ukázky?
Které žánry nejsou zastoupeny?

1. V lednu sníh a bláto,
v únoru tuhé mrazy za to.¹⁾

2. Lepší malý zisk
než veliká škoda.²⁾

3. Enyky beniky kliky bé
ábr fábr domine
elce pelce do pekelce
bum bác ven!³⁾

4. „Pane Kohn, pročpak
jste nepřišel na naši
poslední schůzi?“ „Vím
já, že to byla poslední?
To bych bejval přišel!“⁴⁾

5. Čtyři rohy, žádné nohy;
chodí to, stojí to. (Dveře)⁵⁾

6. Skákalo psisko
přes příkopisko,
přes pcháč,
přes rozsocháč,
přes nevyrovnané humno.⁶⁾

7. Na bradavice: Když
zvoní hrana - ale nesmíš
vědět, kdo zemřel - vezmi
kousek syrového masa,
tím ty bradavice stírej a při
tom třikrát říkej:
Hrana zvoní, nevím komu:
bradavice, jděte z domu!
až tam toho pochovají,
ať vás taky zakopají...⁷⁾

8

Přečtěte si ukázky a rozhodněte, o jaký druh lidové písně se jedná.

1. Hajej dítě, kolébu tě,
až ty usneš, uteču tě,
uteču tě do políčka,
donesu ti kus chlebička.⁸⁾

4. Lepší jeden kováříček umouněný,
nežli jeden lokajíček premovaný:
kováříček jde do díla,
lokajíček po pokoji kosti sbírá.¹¹⁾

2. Chmelíčku, chmeli,
chmeli zelený,
přes tebe, chmelíčku,
přes tebe není.

Kdybys, chmelíčku,
byl v pivě nebyl,
byl by se pivíčkem
mnohý neopil.⁹⁾

5. Zahraj nám, muziko,
zahraj do kolečka,
/:při každém stojí:/
frajárečka.¹²⁾

3. Vysoká je skála,
vyšší ještě nebe,
co jsem já, Pepíčku,
vystála pro tebe.

Zelenej jalovec,
zelená jedlička,
zasmála se na mě
má zlatá Ančička.¹⁰⁾

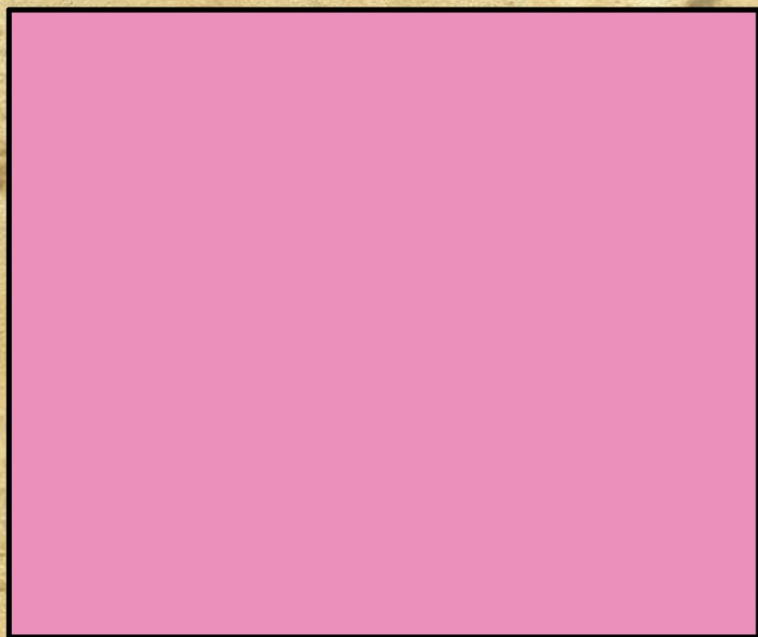

6. Bude vojna, bude mor,
pudó na ňo chlapci z hor;
pudó na ňo železnáci,
to jsó, Bože, vojáci.¹³⁾

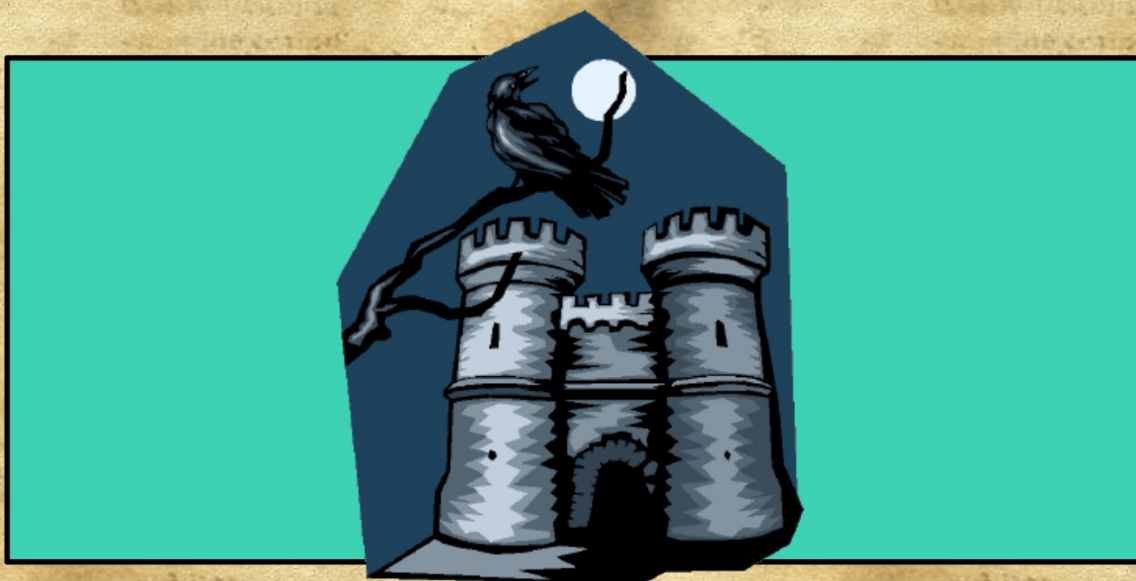
9

Jaký je rozdíl mezi bájí a pověstí?

10

Do jakého literárního druhu patří
pohádka?
Jaké jsou typické znaky pohádky?

11

Jaký je rozdíl mezi pohádkou lidovou a autorskou?

Jaký typ pohádky tvořili následující autoři?

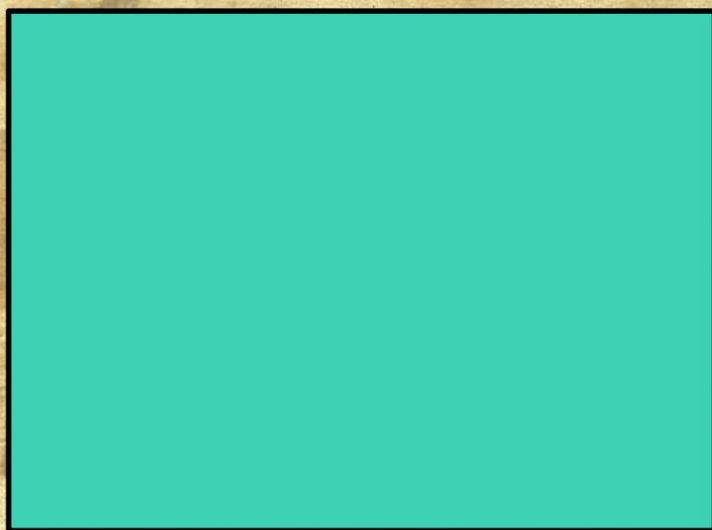
Vzpomenete si
na pohádky, které
tito autoři napsali?

- bratři Grimmové
- H. Ch. Andersen
 - B. Němcová
 - K. J. Erben
 - Jan Werich
 - Karel Čapek
 - Josef Čapek
 - Jan Drda

12

Charakterizujte následující typy pohádek:

- kouzelná
- zvířecí
- legendární
- novelistická

13

Charakterizujte žánr, ke kterému patří
následující díla.
Které dílo se do řady nehodí?

- Médeia
- Hamlet
- Faust
- Lakomec
- Romeo a Julie
- Antigona

Znáte autory těchto děl?
Zkuste je doplnit.

14

Charakterizujte žánr, ke kterému patří
následující díla.
Které dílo se do řady nehodí?

- Odyssea
- Aeneis
- Píseň o Rolandovi
 - Alexandreida
- Božská komedie
- Gulliverovy cesty

Znáte autory těchto děl?
Zkuste je doplnit.

15

Charakterizujte žánr, ke kterému patří
následující díla.
Které dílo se do řady nehodí?

- Svět podle Garpa
 - Oliver Twist
 - Malý princ
- Na západní frontě klid
 - Bídníci
- Robinson Crusoe

Znáte autory těchto děl?
Zkuste je doplnit.

16

Charakterizujte žánr, ke kterému patří
následující díla.
Které dílo se do řady nehodí?

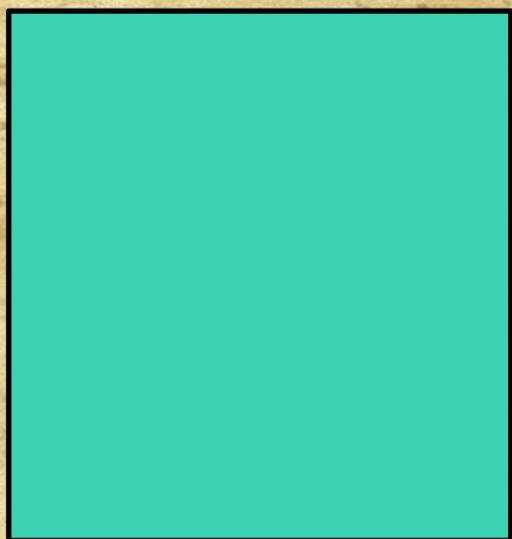
- Král Lávra
- Dekameron
 - Krysař
- Petr a Lucie
- Stařec a moře
 - Postřižiny

Znáte autory těchto děl?
Zkuste je doplnit.

17

Uved'te, k jakému literárnímu druhu patří následující ukázka. Vysvětlete.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Romeo_and_Juliet_by_Frank_Dicksee_%28cropped%29.jpg?uselang=cs, licence PD

18

Spojte, co k sobě patří:

1) Reportáž

2) Fejeton

3) Esej

4) Cestopis

5) Deník

A) Originálním způsobem pojednává o otázkách kulturních, filozofických, společenských, v popředí stojí autor, jeho vlastní názor

B) Žánr na pomezí umělecké liter. a publicistiky, popisuje autorovo putování, pozorování krajiny, lidí, zvyků, kultury, hospodářství aj.

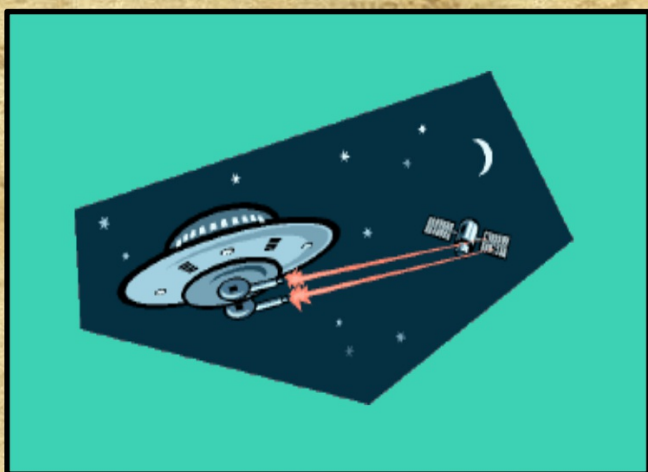
C) Žánr na pomezí umělecké liter. a publicistiky, podává autentický obraz skutečnosti, příznačné je autorovo hodnocení působivými jazykovými prostředky

D) Zaznamenává vlastní zážitky, myšlenky, nálady a pocity v postupném chronologickém zpracování

E) Kratší publicisticko-umělecký úvahový útvar, časově zajímavý námět, poutavost a vtipnost zpracování

19

Jaký je rozdíl mezi sci-fi a fantasy literaturou?

20

Určete, jakého druhu jsou následující romány. Doplňte autory:

Zločin a trest

Hobit

Tři mušketýři

Egypt'an Sinuhet

2001: Vesmírná odysea

historický

psychologický

dobrodružný

sci-fi

fantasy

21

Spojte, co k sobě patří:

1) Opera

2) Opereta

3) Muzikál

4) Melodram

5) Činohra

A) Mluvené slovo doprovázené hudbou

B) Spojuje dramatický text (libreto) s hudbou, text se zpívá na jevišti za doprovodu orchestru

C) Má prvky komedie i tragédie, vážné téma, ale hrdinové jsou obyčejní lidé

D) Střídá se hudba s mluveným slovem

E) Na průběhu děje se podílí složka mluvená, zpěvní, taneční a hudební

Rozhodněte, zda následující tvrzení platí:

A

B

C

D

E

Poznámky k ukázkám:

Strana 10

- ¹⁾Beneš, B.: Česká lidová slovesnost. Praha: Odeon 1990, str. 244.
- ²⁾Beneš, B.: Česká lidová slovesnost. Praha: Odeon 1990, str. 243.
- ³⁾Beneš, B.: Česká lidová slovesnost. Praha: Odeon 1990, str. 33.
- ⁴⁾Beneš, B.: Česká lidová slovesnost. Praha: Odeon 1990, str. 353.
- ⁵⁾Beneš, B.: Česká lidová slovesnost. Praha: Odeon 1990, str. 245.
- ⁶⁾Beneš, B.: Česká lidová slovesnost. Praha: Odeon 1990, str. 34.
- ⁷⁾Beneš, B.: Česká lidová slovesnost. Praha: Odeon 1990, str. 247.

Strana 11

- ⁸⁾Beneš, B.: Česká lidová slovesnost. Praha: Odeon 1990, str. 28.
- ⁹⁾Beneš, B.: Česká lidová slovesnost. Praha: Odeon 1990, str. 89.
- ¹⁰⁾Beneš, B.: Česká lidová slovesnost. Praha: Odeon 1990, str. 69.
- ¹¹⁾Beneš, B.: Česká lidová slovesnost. Praha: Odeon 1990, str. 59.
- ¹²⁾Beneš, B.: Česká lidová slovesnost. Praha: Odeon 1990, str. 96.
- ¹³⁾Beneš, B.: Česká lidová slovesnost. Praha: Odeon 1990, str. 107.

Strana 20

- ¹⁴⁾Shakespeare, W.: Romeo a Julie [online]. Praha: Městská knihovna v Praze 2011 [cit. 2013-04-01]. Dostupné z:
http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/54/27/71/romeo_a_julie.pdf, str. 40 - 41.

Seznam pramenů a literatury:

Polášková, T., Milotová, D., Dvořáková, Z.: Literatura - přehled středoškolského učiva, edice Maturita. Třebíč: Nakladatelství VYUKA.CZ 2012. ISBN 80-902571-6-X.

Strany 10, 11

Beneš, B.: Česká lidová slovesnost. Praha: Odeon 1990. ISBN 80-207-0181-8.

Strana 20

Shakespeare, W.: Romeo a Julie [online]. Praha: Městská knihovna v Praze 2011 [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/54/27/71/romeo_a_julie.pdf.

Seznam obrázků:

Strana 20

Romeo a Julie:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Romeo_and_Juliet_by_Frank_Dicksee_%28cropped%29.jpg?uselang=cs, licence PD (cit. 2013-04-01)

Všechny další objekty použité v tomto výukovém materiálu jsou z databáze SW ActivInspire společnosti Promethean.

Materiál je určen pro bezplatné používání pro potřeby výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu.

Dílo smí být dále šířeno pod licencí CC BY-SA.